

Heraldica Varia

DET SENASTE HALVÅRET har Riddarhuset fått glädjen och förtroendet att införliva ytterligare två sköldebrev i sina samlingar. Därtill har två sköldebrev och två approberade vapenskisser utlånats till Riddarhuset för digitalisering.

DONATIONER

En donation innebär att Riddarhuset får föremålet som gåva. Det löser en gång för alla problem vad gäller till exempel bodelning och säkrande av föremålets förvaringsmiljö.

VON BOISMAN

Huvudmannen herr Eric von Boisman, Linköping, har donerat det sedan 2001 på Riddarhuset deponerade sköldebrevet i original för adliga ätten von Boisman nr 1713.

Ryttmästaren vid Småländska regementet till häst Eric Boisman (1682–1744), adlades den 10 februari 1720 i Palatset i Stockholm av Ulrika Eleonora med namnet von Boisman. Ätten introducerades 1720 under nr 1713.

Vapnet är delat med en uppstigande halv svart björn i gyllene fält överst. Det nedre fältet är blått med tre balkar i guld. Den svarta björnen återfinns i hjälmprydnaden hållandes en gyllene stjärna. Vapnets eventuella innebörd är obekant.

PISTOLEKORS

Huvudmannen herr Alf von Pistohlkors har med hustru Cecilia von Pistohlkors, Stockholm, donerat det sedan 1984 på Riddarhuset deponerade sköldebrevet i original för adliga ätten Pistolekors nr 321. Donationen omfattar även fyra andra äldre pergamentshandlingar.

Löjtnanten vid Karelska kavalleriet Jöran Olofsson (1596(?)–1663), adlades den 22 februari 1645 på Stockholms slott av Kristina med namnet Pistolekors. Ätten introducerades den 2 mars 1647 under nr 321.

Vapnet är talande med två korslagda (ryttar-) pistoler i kors i rött fält åtföljda av fyra lod (kulor). En mycket tilltalande harmoni mellan ättenamn och vapensköld.

Adliga ätten von Boisman nr 1713.

Adliga ätten von Pistolekors nr 321.

INLÅNAT OCH DIGITALISERAT

Många sköldebrev finns i privat ägo. Riddarhuset vill gärna ta del av dessa och erbjuder därför en kostnadsfri digitalisering av föremålen med högupplöst skanning. Innehavaren av sköldebrevet erhåller en CD-skiva med bilderna.

FRIHERRLIGA ÄTTEN DE GEER AF LEUFSTA

GREVLIGA ÄTTEN DE GEER AF LEUFSTA Friherre Carl de Geer af Leufsta på Stora Wäsby Gård i Upplands Väsby har låtit Riddarhuset digitalisera friherrebrevet i original för friherrliga ätten nr 253 de Geer af Leufsta samt en approberad vapenskiss för utdöda grevliga ätten nr 131 De Geer af Leufsta.

Hovmarskalken Charles De Geer (1720–1778) upphöjdes i friherrlig värdighet den 29 augusti 1773 på Forsby i Södermanland av Gustav III och skulle skriva sig till sitt eget gods. Ätten introducerades den 24 februari 1774 under nr 253 med namnet de Geer af Leufsta.

Friherre Charles de Geers sonson, före detta ryttmästaren vid Livgardet till häst,

Friherrliga ätten de Geer af Leufsta nr 253.

Grevliga ätten de Geer af Leufsta nr 131.

Friherrliga ätten Nordenskiöld nr 405.

Friherrliga ätten Nordenskiöld nr 405. Detalj.

sedermera överstekammarjunkaren, lantmarskalken och en av rikets herrar, friherre Carl de Geer af Leufsta (1781–1861), upphöjdes i grevlig värdighet den 11 maj 1818 av Karl XIV Johan på Stockholms slott med oförändrat namn. Detta skedde enligt 37§ 1809 års regeringsform, vilket innebär att endast huvudmannen innehar grevlig värdighet. Ätten introducerades den 17 november 1819 under nr 131. Greve Charles De Geer af Leufsta slöt själv sin ätt den 30 juli 1861.

Samtliga ätter De Geer skriver sitt ättenamn med versalt D förutom friherrliga ätten de Geer af Leufsta nr 253 som använder gement d. Orsaken till detta är oklar men verkar ha uppstått så sent som på 1940-talet i samband med återflytt från kontinenten.

Det friherrliga vapnet är samma som adliga ätten De Geers med fem stående röda rutor i silverfält där den mellersta rutan är belagd med tre stolpvis ställda gyllene liljor. Den högra hjälmprydnaden med ett gyllene sjöblad mellan två vesselhorn är hämtat från friherrliga ätten Ribbing af Zernava nr 40. Friherre Charles de Geers maka hette Catharina Charlotta Ribbing af Zernava (1720–1787).

Det grevliga vapnet är likt det friherrliga men med den förbättringen att den högra hjälmprydnaden visar tecknet för järn. Detta

syftar på Greve Charles De Geer af Leufstas verksamhet som bruksägare.

FRIHERRLIGA ÄTTEN NORDENSKIÖLD
Huvudmannen, friherre Carl Nordenskiöld, Stockholm, har låtit Ridarhuset digitalisera friherrebrevet i original för friherrliga ätten Nordenskiöld nr 405 samt en approberad vapenskiss för samma ätt.

Polarforskaren och intendenten vid Naturhistoriska riksmuseet, professorn Nils Adolf Erik Nordenskiöld (1832–1901) upphöjdes i friherrlig värdighet den 9 april 1880 på Stockholms slott av Oscar II. Detta skedde enligt 37§ 1809 års regeringsform, vilket innebär att endast huvudmannen innehar friherrlig värdighet. Ätten introducerades den 7 december 1881 under nr 405. Ätten kom att bli den näst sista friherrliga ätten som upphöjdes och introducerades.

Själva sköldebrevet saknar vapenritning och blasonering men det är tidstypiskt för sköldebrev från sent 1800-tal. På den här tiden var det vanligt att efter utfärdandet av själva sköldebrevet så skulle det senare kompletteras med en av monarken approberad (godkänd) vapenskiss. I dessa fall är alltså vapenskissen att betrakta som originalhandlingen vad gäller vapnets utformande.

Det friherrliga vapnet är samma som adliga ätten Nordenskiölds med en gyllene

båt framför en röd skans på ett svart berg i en ström. Ovan detta är en svart ginstam belagd med ett korslagt svärd och en blå sköld. Ätterna Nordenskiölds vapen blir talande genom att skölden är belagd med nordstjärnan i silver. De två isbjörnarna som sköldhållare och jordgloben mellan hjälmprydnaderna syftar på Nils Adolf Erik Nordenskiölds insats som ledare av den berömda Vegaexpeditionen 1878–1880 då hela Nordostpassagen för första gången helt genomseglades. Om jordgloben granskas nogta syns fartyget Vegas färdväg.

DEPONERING OCH DONATION

Vi vill passa på att påminna om möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt och utan kostnad kunna deponera eller donera sköldebrev i Ridarhusets arkiv. Ta gärna kontakt för närmare information, telefon 08-723 39 95, e-post goran.morner@riddarhuset.se.

Vi är också tacksamma för aktuella uppgifter om innehav av sköldebrev, i privat ägo eller på offentliga institutioner. ☞

Göran Mörner, *riddarhusgenealog*

FOTO: GÖRAN MÖRNER.